

Силабус освітнього компонента

Програма навчальної дисципліни

Інтелектуальна власність систем безпеки

Шифр та назва спеціальності

257 – Управління інформаційною безпекою

Інститут

ННІ комп'ютерних наук та інформаційних технологій

Освітня програма

Управління інформаційною безпекою

Кафедра

Кібербезпеки (328)

Рівень освіти

Бакалавр

Тип дисципліни

Профільна, Вибіркова

Семестр

3

Мова викладання

Українська

Викладачі, розробники

ХВОСТЕНКО Владислав Сергійович

vladyslav.khvostenko@khpi.edu.ua

Кандидат економічних наук, доцент кафедри кібербезпеки НТУ «ХПІ».

Автор більше 30 публікацій: з них 3 монографії у співавторстві 1 посібник з грифом. Провідний лектор з дисциплін: «Інтелектуальна власність систем безпеки», «Правове регулювання кібербезпеки».

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](#)

Загальна інформація

Анотація

Навчальна дисципліна "Інтелектуальна власність систем безпеки" є вибірковою навчальною дисципліною. Вивчення дисципліни спрямовано на набуття студентами універсальних професійних компетентностей з використання об'єктів інтелектуальної власності в діяльності підприємства.

Мета та цілі дисципліни

Освоєння необхідних знань системи інтелектуальної та промислової власності у винахідницькій та патентно-ліцензійної діяльності, методологічних основ створення об'єктів промислової власності та інженерної психології, захисту патентних прав, міжнародного співробітництва у сфері інтелектуальної власності, авторського права і суміжних прав, а також системи патентної інформації; вміння використовувати на практиці нормативно-правові акти при забезпеченні правової охорони науково-технічних досягнень і творчої продукції, провести патентно-інформаційні дослідження в певній галузі техніки, знайти аналоги і оформити заявку на об'єкт промислової власності.

Формат занять

Лекції, лабораторні роботи, самостійна робота, консультації. Підсумковий контроль – залік.

Компетентності

КЗ-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого (безпечного) розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

КЗ-6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

КЗ-7. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології та формувати систему інформаційно-аналітичного забезпечення підтримки прийняття управлінських рішень щодо системи управління інформаційною безпекою.

ФК-4. Здатність прогнозувати реалізації управлінських рішень щодо захисту інформації.

ФК-10. Здатність забезпечувати неперервність бізнесу згідно з встановленою політикою інформаційної безпеки.

Результати навчання

ПРН-1. Вміти реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства (вільного демократичного) та необхідність його сталого (безпечного) розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ПРН-3. Вміти за допомогою абстрактного мислення, аналізу та синтезу оцінювати результати професійної діяльності та забезпечувати її якість, бути критичним і самокритичним, наполегливим щодо поставлених завдань і взятих зобов'язань.

ПРН-6. Впроваджувати процеси, що базуються на національних та міжнародних стандартах, виявлення, ідентифікації, аналізу та реагування на інциденти інформаційної безпеки

ПРН-7. Вміти розробляти комплекс організаційних заходів щодо формування системи управління інформаційною безпекою.

ПРН-13. Вміти вирішувати задачі забезпечення та супроводу (в.т. числі: огляд, тестування, підзвітність) системи управління інформаційної безпеки згідно встановленої політики безпеки в інформаційно-комунікаційних системах.

ПРН-14. Вміти вирішувати задачі управління процедурами ідентифікації, автентифікації, авторизації процесів та користувачів в інформаційно-комунікаційних системах згідно встановленої політики інформаційної безпеки.

ПРН-17. Вміти розв'язувати задачі управління інформаційною безпекою в інформаційно-комунікаційних системах на основі моделей управління безпекою.

ПРН-18. Розуміти основні теоретичні поняття, застосовувати набуті практичні навички дослідження та підготовки документів, їх правильного використання в управлінській діяльності.

ПРН-19. Вміти впроваджувати заходи та забезпечувати реалізацію процесів попередження отриманню несанкціонованого доступу і захисту інформації в інформаційно-комунікаційних системах.

ПРН-20. Вміти аналізувати та проводити оцінку ефективності та рівня захищеності інформаційних ресурсів в інформаційно-комунікаційних системах згідно встановленої політики інформаційної безпеки.

ПРН-21. Вміти застосовувати теорії та методи захисту для забезпечення безпеки елементів об'єктів критичної інфраструктури, кіберфізичних систем та інформаційно-комунікаційних систем.

ПРН-22. Вміти застосовувати національні та міжнародні регулятори в сфері інформаційної безпеки щодо розслідування комп'ютерних інцидентів.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 120 год. (4 кредити ECTS): лекції – 32 год., практичні роботи – 16 год., самостійна робота – 72 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Правознавство.

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

В ході викладання дисципліни викладачем застосовуються пояснювально-ілюстративний (інформаційно-рецептивний) та репродуктивний методи навчання. В якості методів викладання,

які направлені на активізацію та стимулювання навчально-пізнавальної діяльності здобувачів, застосовуються презентації, бесіди, індивідуальні групові проєкти, майстер-класи.

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Тема 1. Поняття інтелектуальної власності та система її правової охорони.

Завдання навчальної дисципліни. Структура та зміст дисципліни, її зв'язок з іншими дисциплінами. Поняття інтелектуальної діяльності та її результату. Функції цивільного права щодо охорони та використання результатів інтелектуальної діяльності та прирівняних до них засобів індивідуалізації.

Відображення в загальних нормах цивільного права особливостей інтелектуальної діяльності та її результатів. Спеціальні інститути цивільного права, що опосередковують інтелектуальну діяльність та її результати. Взаємозв'язок спеціальних інститутів цивільного права, що опосередковують інтелектуальну діяльність та її результати.

Тема 2. Юридична природа права інтелектуальної власності.

Поняття інтелектуальної власності, співвідношення права інтелектуальної власності та права власності. Юридична природа інтелектуальної власності. Правова охорона інтелектуальної власності. Об'єкти права інтелектуальної власності. Суб'єкти права інтелектуальної власності. Інтелектуальна власність і зобов'язальне право. Поняття володіння та користування.

Тема 3. Основні інститути права інтелектуальної власності.

Загальні положення. Авторське право та суміжні права. Патенти та споріднені поняття. Засоби індивідуалізації товарів і послуг. Нетрадиційні результати інтелектуальної діяльності.

Тема 4. Поняття й ознаки об'єкта авторського права.

Поняття об'єкта авторського права. Ознаки об'єкта авторського права. Цінність твору. Правове значення окремих елементів твору. Твори, що є об'єктами авторського права. Твори, які не є об'єктами авторського права.

Тема 5. Суб'єкти авторського права. Права авторів.

Первинні та похідні суб'єкти авторського права. Суб'єкти авторських прав за законом і договором. Вітчизняні й іноземні громадяни як суб'єкти авторських прав. Автори твору. Виникнення авторських прав у творця твору. Перекладачі як суб'єкти авторського права. Співавторство. Інші суб'єкти авторського права. Права авторів. Особисті немайнові права авторів. Майнові права авторів. Строк дії авторського права.

Тема 6. Передання майнових авторських прав.

Розпорядження майновими авторськими правами. Авторський договір. Суміжні права. Права виконавця. Колективне управління авторським правом і суміжними правами. Механізм створення, функції й обов'язки організацій колективного управління правами.

Тема 7. Захист авторських і суміжних прав.

Порушення авторських та суміжних прав. Юрисдикційна форма захисту авторських і суміжних прав. Способи цивільно-правового захисту авторських і суміжних прав. Адміністративна та кримінальна відповідальність за порушення авторських і суміжних прав.

Тема 8. Загальні поняття про право та його системи. Поняття, предмет і принципи патентного права.

Загальні поняття про право та його систему. Предмет та принципи патентного права.

Тема 9. Система джерел патентного права та його зв'язок з цивільним, адміністративним, господарським і кримінальним правом.

Система джерел патентного права. Багатосторонні міжнародні договори у сфері промислової власності, учасницею яких є Україна. Двосторонні міжнародні договори України про співробітництво у сфері охорони промислової власності. Перелік нормативних актів України у сфері охорони прав інтелектуальної власності. Патентне право і його зв'язок з цивільним, адміністративним, господарським і кримінальним правом.

Тема 10. Об'єкти патентного права.

Об'єкти винаходу (корисної моделі). Поняття і ознаки винаходу (корисної моделі). Новизна, поняття рівня техніки, пріоритет і порядок його встановлення, пільга по новизні, винахідницький рівень, промислова придатність. Основні вимоги до об'єктів патентного права.

Тема 11. Суб'єкти патентного права.

Автори винаходів, корисних моделей, промислових зразків. Права та обов'язки патентовласників. Службові винаходи. Права та обов'язки спадкоємців. Мета, структура і задачі патентного відомства в Україні. Представники у справах інтелектуальної власності (патентні повірені).

Тема 12. Охорона прав на об'єкти промислової власності. Способи захисту прав.

Патент як форма охорони об'єктів промислової власності. Зміст патентних прав. Способи захисту патентних прав на винахід (корисну модель, промисловий зразок).

Тема 13. Міжнародна система охорони об'єктів промислової власності.

Основні завдання та принципи Всесвітньої організації інтелектуальної власності. Договори, що забезпечують охорону промислової власності. Паризька конвенція з охорони промислової власності. Основні принципи. Вашингтонський договір про інтелектуальну власність стосовно інтегральних мікросхем. Договір про закони щодо товарних знаків. Угоди, які полегшують отримання охорони промислової власності в кількох державах та стверджують міжнародні класифікації.

Тема 14. Оформлення патентних прав в іноземних державах.

Оформлення патентних прав в Україні. Оформлення патентних прав в іноземних державах. Патентування винаходів відповідно до вимог різних патентних конвенцій. Патентування винаходів відповідно до вимог договору про патентну кооперацію (РСТ). Патентування винаходів відповідно до вимог європейської патентної конвенції (ЄПК). Патентування винаходів відповідно до вимог євразійської патентної конвенції (ЕАПК).

Теми практичних занять

Тема 1. Правила складання і подання заявки на винахід та заявки на корисну модель.

Тема 2. Реквізити поточних рахунків закладу експертизи – ДП «Укрпатент», на які сплачуються збори за дії пов'язані з охороною прав на об'єкти інтелектуальної власності.

Тема 3. Здійснення пошуку нормативно-правових актів, що підтверджують права інтелектуальної власності. Програма для ЕОМ - особливий об'єкт авторського права.

Тема 4. Здійснення пошуку нормативно-правових актів, що підтверджують права інтелектуальної власності. Введення програм в господарський обіг.

Тема 5. Засоби індивідуалізації.

Теми лабораторних робіт

Лабораторні роботи в рамках дисципліни не передбачені.

Самостійна робота

Самостійна робота студента є однією з форм організації навчання, основною формою оволодіння навчальним матеріалом у вільний від аудиторних навчальних занять час. Під час самостійної роботи студенти вивчають лекційний матеріал, готуються до лабораторних робіт, контрольних робіт, заліків та іспитів. Студентам також рекомендуються додаткові матеріали (відео, статті) для самостійного вивчення та аналізу.

Неформальна освіта

В рамках неформальної освіти згідно відповідного Положення (<http://surl.li/pxssv>), освітня компонента або її окремі теми можуть бути враховано у разі самостійного проходження професійних курсів/тренінгів, отримання громадянської освіти, онлайн освіти, професійного стажування тощо.

За даним компонентом врахування тем, у разі успішного завершення курсів, не передбачено.

Література та навчальні матеріали

Основна література

1. Сайт Світової організації інтелектуальної власності (WIPO)

<https://www.wipo.int/portal/en/index.html>

2. Державне підприємство «Інститут інтелектуальної власності» // [Електронний ресурс].

Режим доступу: <https://ukrpatent.org/uk>

3. Попова Л.М. Інтелектуальна власність : підручник / Л.М. Попова, А.В. Хромов, І.В. Шуба: Харків, «Федорко», 2021, с. 262.
https://fpk.in.ua/images/biblioteka/3bac_pravo/Book_2021_Popova_Intelektualna_vlasnist.pdf
4. Про авторське право і суміжні права: Закон України редакція від 15 квітня 2023 р. № 2811-IX.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#n855>
5. Synergy of building cybersecurity systems: monograph / S. Yevseiev, V. Ponomarenko, O. Laptiev, O. Milov and others. – Kharkiv: PC TECHNOLOGY CENTER, 2021. – 188 p.
<https://drive.google.com/drive/u/1/folders/1wOTN8N-GBGO06AnvjQHU1SdBl3xCaUju>
6. Models of socio-cyber-physical systems security: monograph / S. Yevseiev, Yu. Khokhlachova, S. Ostapov, O. Laptiev and others. – Kharkiv: PC TECHNOLOGY CENTER, 2023. – 168 p.
<https://drive.google.com/drive/u/1/folders/1wOTN8N-GBGO06AnvjQHU1SdBl3xCaUju>
7. Modeling of security systems for critical infrastructure facilities: monograph / S.Yevseiev, R.Hryshchuk, K. Molodetska, M. Nazarkevych and others. – Kharkiv: PC TECHNOLOGY CENTER, 2022. – 196 p.
<https://drive.google.com/drive/u/1/folders/1wOTN8N-GBGO06AnvjQHU1SdBl3xCaUju>.

Додаткова література

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо правової охорони інтелектуальної власності : Закон України від 22 травня 2003 р. № 850-IV. Поточна редакція від 01.01.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/850-15#Text>
2. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі : Закон України від 15 грудня 1993 р. № 3769. Поточна редакція від 31.12.2023. URL: // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12#Text>

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

Бали нараховуються за наступним співвідношенням:

- лабораторні роботи: 40% семестрової оцінки;
- самостійна робота: 10% семестрової оцінки;
- контрольна робота: 10% семестрової оцінки;
- залік: 40% семестрової оцінки.

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Студент повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту. Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

28.08.2024

Завідувач кафедри
Сергій ЄВСЕЄВ

28.08.2024

Гарант ОП
Роман КОРОЛЬОВ